

עילי ראונה הלולה

אֵילוֹנִית, ש"נ, מ"ר אֵילוֹנִית, אשה עקרה מטבעה ודמות גבר לה במקצת, קולה עבה, אבריה גסים וכדומה; männliche und unfruchtbare Frau; femme stérile et homme; sterile and manlike woman: הדיוט לא ישא אילונית אלא אם כן יש לו אשה ובנים ר' יהודה אומר אע"פ שיש לו אשה ובנים לא ישא אילונית (יבמות ו ה) בת עשרים שנה שלא הביאה שתי שערות תביא ראייה שהיא בת עשרים שנה והיא אילונית (נדה ה ע).

זה היה בחדר של הזקנה ההיא, בחדר של הזקנה בבית האבות שבו עבדתי, הייתי נכנס אליה מדי פעם, לראות שהיא לא הזיקה לעצמה, הידיים, אני מתכוון, הידיים שלה, היא היתה פוצעת את עצמה בלילות, נוגסת לעצמה את עצמות הידיים כל הלילה, אוכלת את האצבעות, היו מלפפים לה אותן בתחבושות בד, לפעמים גם קשרו אותה, לילות שלמים היתה מדברת לעצמה כדי לשכוח את שיני הפלסטיק שלה, היא חיבבה אותי הזקנה הזו, היא ראתה בי איזה רוח שאין למטפלים האחרים, איזה רגש, אולי איזו תעייה בעיניים, גם אני נקשרתי בה, היא לעלעה את העברית שלה במצלול שהדור שלי זנח, הזרות שלה היתה לי מקום מפלט, מפלט מהתקופה שלי, מהעיתיד שלי, מההווה שלי הייתי צריך להימלט, אני מתכוון שמצאתי בה משהו, איזו מיתולוגיה שכבר עברה מהעולם, הזקנה הזו נשאה על גופה את מפת הנדרים של המאה העשרים, זה מה שביקשתי לי, את הזמן, את התשוקה של סמלי הזמן, את הרוצחים והנרצחים גם יחד, אני לא יודע איך לנסח את זה, האנחות העצובות שלה, השקט העצור שלה, הסיפורים שלה על ההלוויה של שגאל או על ההליקופטר של משה דיין, כשהיתה בת שבע המהפכה הקומוניסטית כבר הכתה גלים, היא הספיקה להגר עם משפחתה לוילנה ולברלין, אחר-כך הבריחו אותה לקייפטאון, שם הכירה גבר ועזבה למונטריאול ולפריז, עכשיו זה נגמר, בחזרה לארץ האבות, כל זה נגמר בחדר צר, אנונימי, בבוא היום תילקח אל המחלקה הגריאטרית. אני מקצר, צריך להגיע לסיפור עצמו, אני לא רוצה להישמע דרמטי מדי, אבל הדברים מתרחשים, כך שצריך לספר, זה קרה באותם שבועות,

האישה הזקנה הזו, יום אחד מצאתי אותה בוכה, דומעת, היא היתה עקומה מרוב אבל, קמוטה כולה מרוב צער, הטלוויזיה דלקה, היא ראתה משהו, התמונות ריצרו על המרקע, אולי היא הבינה משהו, היא ידעה שהחיים מסביב ממשיכים, שהטלוויזיה מראה את החיים מסביב, כמו קרוסלה שחגה סביב הכורסה שעליה ישבה בכל בוקר, זה היה כך, היא כבר הכינה את עצמה לארוחת הצהריים, אולי חיכתה שמישהו יבוא, המתנה מול הצפצופים של הטלוויזיה, כן, זו היתה המשמרת שלי, נכנסתי במקרה, במקרה עברתי בפרוודור, חשבתי רק להגיד שלום, מפגש ירדתי קצר, היה מוזר לראות אותה פתאום מייבבת, לא יכלה לעצור את עצמה, העיניים התשושות, האישונים העגולים שלה לא הניחו למסך.

"מזל שאתה כאן!", בכל זאת הבחינה בי, קפצה בכף ידה מפית אדומה, ביקשה שאעזור לה לקום, לשאוף אוויר, לעבור לשבת במרפסת. זה היה כך, פתאום נקטע השידור הרגיל, הופיע איש חדשות מוכר, אולפן חי ובו תהלוכת פרשנים קבועה, היא נבהלה מהקול המרציץ של המאורעות, הפניקה חמורת הסבר של השבט: "יש קורבנות בנפש!", "חיילים על הגבול!", "השמות כבר הותרו לפרסום", הקרנבל האכזר של המזרח התיכון נמשך, האנשים כאן לא חדלים למות, שלושה חיילים על הגבול, עוד לא בני עשרים ועכשיו הם גרמו לזקנה לבכות, להתרגש כל-כך, הפנים והשמות עכשיו על המרקע והיא עכשיו מייללת כמו חתול רחוב שאין לו שובעה מהזבל הציבורי, כן, זה הזבל שלנו, השיירים שלנו.

לא על זה רצייתי לספר, לא רק על זה: מתים, גופות, יש מזה בשפע במקומותינו זה לא מעורר כל פליאה, תמונות יפות בעיתוני הבוקר, כך היום נפתח. גופים שרופים, איברים גדומים, זה לא דבר חדש כאן, התענוג שבשגרה, האושר שבהשתעבדות, החקירות של השב"כ, מטעני החבלה, מילא, פעולות התגמול והחוסן הלאומי, נקרא לזה כך, זה עוד מתקבל על הדעת, אבל זקנה על ערש דווי שמתייסרת מהפוליטיקה העכשווית, זקנה שמוסרת את גופה לטרגדיה של היומיום, זה כבר עלה על כל דמיון.

מה אפשר לומר, הייתי שם, בשקט הממוזג של הקומה החמישית, היא לא יכלה לעצור את משבר הבכי שלה, לרגע דעתי הוסחה, לרגע הלכתי למטבח כדי למוזג לה כוס מים, אני לא יודע, אולי אפילו חלפה בי מחשבה לצאת, לגשת לקרוא לאחות, אולי כבר פניתי אל דלת הכניסה, לאחוז בידית ולהיחלץ – כשלתע שמעתי מאחור, זה היה כך, מעין חבטה, נחפזתי, הכורסה היתה ריקה, היא היתה על הרצפה, הזקנה, היא טלטלה את עצמה, הפילה את עצמה מהכורסה, הזקנה הזאת, זה לא היה הכול, תוך

שבריר של זמן הרגשתי שאני ניצב מולה, מעליה, האסון עצמו טפח על פני, כל הפנים שלי, אסור היה להסתכל, הזקנה היתה עירומה לגמרי, היא הפשיטה את עצמה משמלת הבוקר שלה, וכל הלובן הבלה שלה רעד שם, רחש שם מתחתי כמו אורגניזם גולמי, זה היה כך, הקפלים והמורסות לנגד עיני, היא חשפה את עצמה, הזקנה הזו, היא הבהיקה בלובן המשתפך שלה, היא היתה כך, גלויה כולה, חסרת סוד, לא רק מולי, אלא יותר מכך, מול החיים עצמם, מול החיים כולם, חורצת איזה דין, מחוץ למהוגנות הבזויה של האנושי, אני לא יודע אם זה החל אז, אולי אז זה החל, אני חושב שראיתי בתווי הפנים שלה את החיילים הללו שיישארו מונצחים בטלוויזיה, חנוטים במסגרות שלהם בגיל עשרים, ולרגע הבנתי שאני לא נושא את הצלקת, שהגוף שלי נקי מהסימפטום הזה, הסימפטום הישראלי, היהודי, כל מה שזה כולל, אם היה לי זמן הייתי מפרט, אני אומר לכם, כשניסיתי להרים אותה, להרגיע אותה, להלביש אותה, היא התחילה לגמגם ולצעוק: שהיא עצמה היתה צריכה למות, אותה היו צריכים להרוג על הגבול במקומם, זה מה שהיא אמרה, ההיסטריה הזו היתה קשה מנשוא, אני לא יודע אם מישו עבר בפרוודור, אף אחד לא נכנס, אף אחד לא הופיע, לרגע צווחה כמו חיה, שהיא עצמה היתה צריכה למות שם במקומם, עד שהשתנקה וייבבה בשקט: אינספור פעמים כבר ביקשה מהאחיות שיניחו לה, שיאפשרו לה לשכב עירומה, להסיר את הסדינים מעליה, עם הרחם הכרות שלה, עם הרחם הריק שלה, עם הכתם הנפשע שבאמצע הבשר שלה, העיוות הנשי של מי שמסרב להוריש וללדת, מי שמסרב להמשיך את השושלת תחת שמי התכלת של ירושלים, מי שמאמץ אל לבו את שירת העקרונות הנשית, היא עצמה היתה אמורה להיקטל תחתם עכשיו, מתי זה התרחש, מתי זה ייגמר, מתי יניחו לה וללובן התהומי שלה, לאטימות של העור שלה, כך כשם שהדברים עצמם, בלי סוף, בלי להסתיר את נבלת הגוף בארון מתים, להקריב את העירום שלה, להעלות אותה לעולה כדי להסיג את הסחרחרות של הדברים עצמם, הזקנה ההיא ידעה טוב ממני, היא הרגישה את מחול המוות סביב, את הדם סביב, את המשחטה סביב, היא היתה כבר גוף מקוטע, מגורען, היא רצתה שיחתכו אותה על הפולחן, עם הבתרים שלה, רצתה לחדש את הברית, היה שם חסר שלא דיברה עליו, הילדים שלא נולדו לה, שלא הביאה לעולם, היא לא אמרה דבר על כך, אולי איזה ילד קטן שבהיסח הדעת נפגע ומת, טבע בים, ואולי גרוע מכך.

שעת ארוחת הצהריים קרבה, עוד מעט יטנף הריח של האוכל התעשייתי את החדרים, לבסוף הסכימה להתלבש ולהתיישב, התבונה שָׁבָה להושיע

על הכיסא במרפסת, והיא המשיכה לדבר עתה בקול מואר, חייבים להפסיק עם העניין הזה, אילו הייתי אישה הייתי מסרבת שוב, חייבים להגיד את זה, אתה אולי תגיד את זה, שהחירות הנשית טמונה בכשלון הטבע – לאמהות עצמה היא סירבה, והסירוב הזה הלך וכרסם בה, כך הרימה את העיניים וביקשה את ההשתאות שלי, ידעה שאני עוד מתבונן בה, זה היה בבית אבות מתקלף, בסוף שנות התשעים, בקומה חמישית, חדר מספר חמש מאות ושש, העולם לא רעד.

(קטע מתורגם מתוך רומן בכתובים בצרפתית)